

11.1. irudia. Indar normalari **indar zentripetu** ere baderitzo ($\vec{F}_z$), kurbaren erdigunera zuzenduta baitago.

JARDUERA

5. Zer baldintza bete behar ditu indar batek abiaduraren modulua ez aldatzeko gorputz bati eragiten dionean?

1 Higidura zirkularraren dinamika

1.1. Higidura zirkular uniforme

Gorputz batek ibilbide zirkularra egin dezan, ezinbestean aplikatu behar zaio indar bat.

Gorputz bati aplikatutako higidura zirkular uniformearen eragilea ibilbide zirkularraren erdigunera zuzendutako indar bat da, eskusiboki; **indar zentripetu** edo **normal** deritzo horri ($\vec{F}_z$) (► 11.1. irudia).

Newtonen bigarren legea aplikatuz gero ($\vec{F} = m \cdot \vec{a}$), hau betetzen da:

$$\vec{F}_z = m \cdot \vec{a}_N$$

Gogoratu azelerazio normalaren modulua abiadura linealaren (v) funtzio gisa (edota ω abiadura angeluarraren funtzio gisa) eta zirkunferentziaren erradioaren funtzio gisa ere adieraz daitekeela:

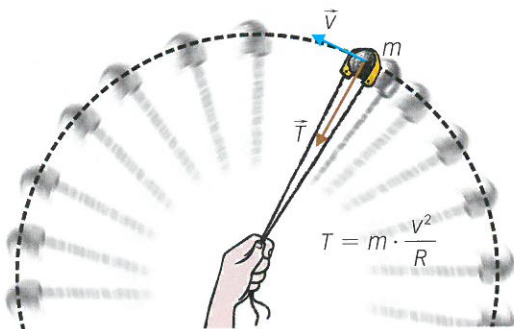
$$a_N = \frac{v^2}{R} = \omega^2 \cdot R$$

Beraz, higidura zirkular uniformearen kasuan, Newtonen bigarren legea honetara ere adieraz daiteke:

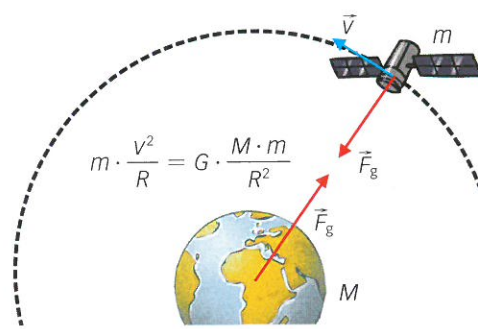
$$F_z = m \cdot \frac{v^2}{R}, \text{ edota } F_z = m \cdot \omega^2 \cdot R$$

$\vec{F}_z$ ez da gorputz bati aplikatzen zaion indar mota jakin bat, beste indar batzuekin batera; aitzitik, aplikatutako indar guztien **ondoriozko indarra** da. Higidura zirkular uniformearen kausa da.

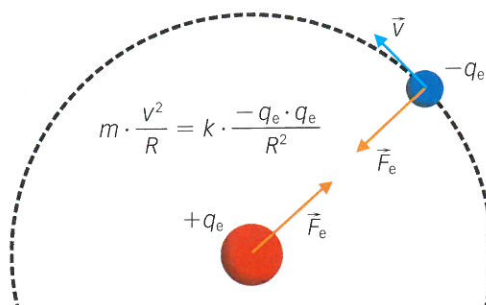
Jarraian, indar normalaren adierazpena eta beste hainbat indar berdindu ditugu: soka baten tentsioa (► 11.2. irudia), grabitazio-indarra (► 11.3. irudia), indar elektrikoa (► 11.4. irudia) eta marruskadura-indarra (► 11.5. irudia).

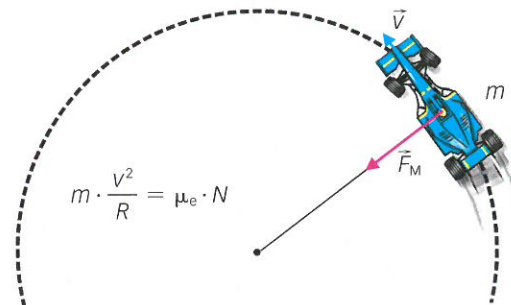
11.2. irudia. Tentsioa; esaterako, gorputz bat birarazten dugunean.

11.3. irudia. Gravitazio-indarra; esate baterako, Lurra sateliteei eragiten diena.

11.4. irudia. Indar elektrikoa; kasu baterako, elektroioak atomoen nukleotik gertu mantentzen dituenak.

11.5. irudia. Marruskadura-indarra; adibidez, ibilgailu bati bihurgune bat hartzea ahalbidetzen diona.